

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om Martinselkonen naturskyddsområde

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Syftet med denna proposition är att i Suomussalmi kommun inrätta Martinselkonen naturskyddsområde som ett sådant särskilt skyddsområde som avses i lagen om naturskydd (71/23). Syftet med att detta naturskyddsområde inrättas är att i Norra Kajanalands bevara ett representativt och varierande skogs- och myrområde som har vildmarkska-

raktär. Med hjälp av propositionen verkställs statsrådets principbeslut av år 1979 om skydd av området. Martinselkonen naturskyddsområde ägs av staten och har en areal av ca 6 000 hektar.

Lagen avses träda i kraft så snart den har antagits och blivit stadfäst.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Propositionens samhälleliga betydelse

Under de senaste åren har det blivit en allt viktigare uppgift inom naturvården att bevara ödemarker och områden med vildmarkskaraktär i olika delar av landet. Då nätverket av naturskyddsområden byggs ut är det med tanke på ödemarkerna behövt att jämsides med separata ödemarksområden på basis av särskilda lagar inrätta sådana naturskyddsområden som bevaras så orörda som möjligt genom att besökare inte visas till dem så som till exempel till nationalparkerna. Martinselkonen hör till de sista ödemarksområdena i Kajanalands, och därför är det viktigt att det bevaras. För detta ändamål måste ett separat skyddsområde inrättas, där naturpåverkande aktiviteter begränsas genom rätt stränga fridlysningsbestämmelser. Det skall i alla fall vara möjligt att besöka området och att röra sig där, och lokalbefolkningens traditionella användning av naturtillgångarna genom renskötsel, jakt, fiske och bärplockning skall inte begränsas.

Det naturskyddsområde som avses i propo-

sitionen kompletterar nätverket av naturskyddsområden i Finland och skyddar ett av de uttryckligen mest värdefulla ödemarksområdena i Kajanalands vid gränsen mellan Finland och Sovjetunionen. Något skogsbruk har inte på länge bedrivits i Martinselkonenområdet, och det har blivit ett varierande myr- och skogsområde. Landskapet är ödemarksartat med tallbevuxna skogsfjäll och mörka oländiga granskogar. I området finns många slags myrar från karga fattigkärr till gungflyartade rikkärr och strandängar. Utmed bäckarna står dunkla sumpskogar. I utkanten av myrarna är trädbeståndet jungfruligt med torrfuror och ståtliga tallar.

Martinselkonen naturskyddsområde skall bestå av ca 6 000 hektar mark som staten äger i Suomussalmi kommun. Av arealen är ca 2 750 hektar skogsmark, ca 3 100 hektar tvinmark och impediment. Staten äger ca 150 hektar vatten i det område som skall fridlysas.

2. Ärendets beredning

Nationalparkskommittén föreslog i sitt be-

tänkande, som förelåg år 1976 (Kommittébetänkande 1976:88) att Martinsekonen skulle göras till en nationalpark. Martinsekonen nämns inte i statsrådets principbeslut av den 24 februari 1978 om inrättande av nya national- och naturparker. Däremot fattade statsrådet år 1979 ett principbeslut om att myrarna i området skulle skyddas. Kommissionen för inrättande av naturskyddsområden, som tillsatts av jord- och skogsbruksministeriet och som bland annat hade i uppgift att göra upp förslag till författningar för fridlysning av de statsägda områden som nämndes i statsrådets principbeslut av år 1979, föreslog i sitt IV betänkande år 1983 (Kommittébetänkande 1983:38) att Martinsekonen skulle göras till ett myrskyddsområde.

Speciellt Suomussalmi kommun och naturvårdsorganisationerna har redan i årtal fordrat att Martinsekonen i stället för ett myrskyddsområde skall göras till ett strängare skyddat naturskyddsområde. Kommunen har bland annat föreslagit att en nationalpark skall inrättas i området. Därför omnämns området också i regeringens 1984 års redogörelse om miljövården till riksdagen, där det sägs att behovet av och sättet för skyddet skall utredas.

Miljöministeriet beredde år 1989 ett förslag till regeringsproposition om inrättande av Martinsekonen naturskyddsområde så, att begränsad avverkning skulle vara möjlig i vissa delar av området. Förslaget gällde också inrättandet av två andra naturskyddsområden, Haapasuo och Syysniemi naturskyddsområde samt Ruunaa naturskyddsområde, och det baserade sig på underhandlingar med forststyrelsen. Remissutlåtanden inbegärdes av jord- och skogsbruksministeriet, finansministeriet, handels- och industriministeriet, forststyrelsen, lantmäteristytrelsen, de berörda länsstyrelserna, Geologiska forskningscentralen, berörda regionplaneförbund och kommuner samt Finlands naturskyddsförbund.

Remissutlåtandena stödde inrättandet av Martinsekonen naturskyddsområde, men ett stort antal remissinstanser i Kajanaland med Suomussalmi kommun i spetsen motsatte sig avverkning i Martinsekonen. Det ansågs att avverkningar skulle splittra det enhetliga ödemarksområdet och förstöra naturvärden. Martinsekonen ansågs vara mycket viktigt även för lokalbefolkningen.

På basis av utlåtandena föreslås att fridlys-

ningsbestämmelserna för Martinsekonen ändras på så sätt att skogsbruk inte är tillåtet. Området skall alltså bevaras i så orört skick som möjligt.

3. Propositionens verkningar i fråga om organisation och personal

Det i propositionen avsedda Martinsekonen naturskyddsområde skall såsom nu vara i forststyrelsens besittning och vård. Inrättandet av naturskyddsområdet har alltså inga direkta organisatoriska konsekvenser.

Oavsett att Martinsekonen naturskyddsområde inte skall byggas ut för att tjäna turismen och friluftslivet, ökar inrättandet av detta område forststyrelsens uppgifter och arbete i anslutning till skötseln och användningen av naturskyddsområden. Det behövs till exempel en viss mängd service för vandrare, och övervakningen av området måste effektiviseras. Behovet av ytterligare personal samt skötseln och användningen av området beaktas genom årliga anslagsäskanden över statsbudgeten.

4. Propositionens ekonomiska och övriga verkningar

Den totala arealen av det i propositionen avsedda naturskyddsområdet är ca 6 000 hektar, varav ca 2 750 hektar skogsmark och ca 3 100 hektar tvinmark och impediment. På grund av ett forskningsavtal har något skogsbruk inte på länge bedrivits i området.

På mineraljordarna och myrarna i Martinsekonen naturskyddsområde kommer inga skogsbruksåtgärder att tillåtas. Arealen av de skogar som ställs utanför den ekonomiska verksamheten är alltså inalles ca 2 750 hektar. Den genomsnittliga årliga produktionen i området har uppskattats till ca 4 000 m³ och dess penningvärde till omkring en halv miljon mark. Oavsett om skogsbruk bedrivs i Martinsekonen eller inte har den föreslagna lagen inga betydande verkningar på statsekonomin.

Genom den påtänkta lagen genomförs ett naturskyddsprojekt, som redan länge varit under beredning och som beaktats vid planeringen av statens skogsbruk.

Genom att det blir förbjudet att nyttja

skogarna i naturskyddsområdet minskar antalet skogsarbetsplatser i Suomussalmi. Å andra sidan kräver skötseln av naturskyddsområdet något mer arbete än för närvarande. Inrättandet av Martinselkonen naturskyddsområde leder till att Suomussalmi kommun förlorar omkring fem permanenta skogsarbetsplatser.

Att lagen antas inverkar inte på kommunens inkomster av skogsbeskattningen, eftersom staten, då Martinselkonen inrättas som naturskyddsområde, med stöd av 5 a § lagen om naturskydd betalar ersättning till Suomussalmi kommun för den minskning i skogsskatteinkomsterna som motsvaras av skogsproduktionen i området.

Att ett naturskyddsområde inrättas i Martinselkonen hindrar inte att området används för rekreation och friluftsliv och inkräftar inte heller på lokalbefolkningens traditionella rättigheter såsom rätten att jaga och fiska där. Inrättandet av naturskyddsområdet utgör ett stöd för renskötseln genom att det garanterar att flera för renarna viktiga betesområden bevaras så nära naturtillståndet som möjligt. Forststyrelsen utarbetar för naturskyddsområdet en underhålls- och dispositionsplan, där användningen och skötseln av området regleras tillräckligt detaljerat och lokalbefolkningens tillbörliga rättigheter säkras.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslaget

1 §. I paragrafen stadgas om inrättandet av Martinselkonen naturskyddsområde på statsägd mark såsom ett i lagen om naturskydd (71/23) avsett särskilt naturskyddsområde. Samtidigt stadgas om syftet med inrättandet av naturskyddsområdet.

2 §. Gränserna för naturskyddsområdet har märkts ut på den karta som fogats till propositionen.

I paragrafen ingår även ett stadgande som gäller rågång och utmärkning av gränserna för naturskyddsområdet. Detta är i sak likadant som motsvarande stadganden i lagarna om inrättandet av andra naturskyddsområden. Jord- och skogsbruksministeriet har den 15 juni 1982 fattat beslut om utmärkande av gränserna för vissa på staten tillhöriga områden avsatta naturskyddsområden (449/82). Avsikten är att också gränserna för Martinselkonen naturskyddsområde i tillämplig utsträckning skall märkas ut enligt detta beslut.

3 §. Paragrafen innehåller ett stadgande om den omhändertagningsrätt som tillkommer den myndighet som övervakar naturskyddet. Stadgandet har samma innehåll som motsvarande stadganden i lagarna om inrättandet av andra naturskyddsområden.

4 §. Paragrafen stämmer överens med motsvarande stadganden om de naturskyddsområden som redan inrättats. Dessutom kan enligt

paragrafens 2 mom. ett område som direkt gränsar till naturskyddsområdet och som övergått i statens ägo genom ett beslut av miljöministeriet fogas till naturskyddsområdet. Avsikten är att för statens räkning förvärva privatägda områden, om de är lämpliga att anslutas till naturskyddsområdet.

5 §. Avsikten med att Martinselkonen naturskyddsområde inrättas är att säkerställa att områdets naturvärden bevaras. Fridlysningsbestämmelserna för naturskyddsområdet ges med stöd av 2 § 2 mom. lagen om naturskydd genom förordning. Dessutom behövs vissa andra stadganden om hur områdets användning och dess skötsel i övrigt skall läggas upp.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Genom den förordning som i utkast bifogas prepositionen stadgas närmare om fredningen av Martinselkonen naturskyddsområde. Avsikten är att inom naturskyddsområdet förbjuda sådana åtgärder som kan ändra naturtillståndet eller inverka menligt på växtlighetens eller djurlivets fortbestånd. Det skall inte vara tillåtet att avverka träd eller dika skog eller myrar i området.

I naturskyddsområdet skall man inte heller få skada markgrund eller berg eller ta marksubstanser. Inte heller skall man få uppföra

byggnader eller konstruktioner eller anlägga vägar eller döda, fånga eller ofreda djur eller ta eller skada växter eller växtdelar. Stadgandena om undantag i dessa bestämmelser gäller främst vederbörlig skötsel och användning av området.

Det är inte meningen att lokalbefolkningens jakt och fiske skall begränsas mer än hittills. Enligt utkastet till förordning skall också icke-ortsbor kunna jaga i Martinselkonenområdet, om forststyrelsen tillåter detta. Tillståndet förutsätter att jakten sker enligt principen för hållbar användning av naturtillgångarna, alltså inom de ramar som viltbeståndet medger. Detta stadgande innebär att även orsborna skall ansöka om jakttillstånd hos forststyrelsen. Ett smidigt sätt att sköta saken är till exempel tillstånd för längre tid. Då har forststyrelsen vetskap om alla som jagar i området och känner till hur omfattande jakten är.

Inte heller skall rätten att röra sig i området

enligt allemansrätten begränsas. Bestämmelserna om området tas in i ordningsstadgan, som å ena sidan omfattar fridlysningsbestämmelserna i förordningen och å andra sidan sådana bestämmelser som staten i egenskap av markägare också annars är berättigad och skyldig att utfärda om användningen av sina naturskyddsområden.

Avsikten är att underhålls- och dispositionsplaner skall utarbetas för att styra användningen av Martinselkonen naturskyddsområde.

3. Lagens ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart den har antagits och blivit stadfäst.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om Martinselkonen naturskyddsområde

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Syftet med inrättandet av naturskyddsområdet

För att skydda delar av skogs-, myr- och småvattendragsnaturen i norra Kajaland vilka bibehållits i naturtillstånd och alltjämt har vildmarkskaraktär och för att bevara dem så nära naturtillståndet som möjligt samt för miljöforskningsändamål och för att främja intresset för naturen inrättas Martinselkonen naturskyddsområde i ett statsägt område i Suomussalmi kommun såsom ett i lagen om naturskydd (71/23) avsett särskilt naturskyddsområde.

2 §

Naturskyddsområdets läge och gränser

Martinselkonen naturskyddsområde har en areal av ca 6 000 hektar och dess gränser har

märkts ut med en röd streckad linje på den karta som fogats till denna lag.

Då gränserna för naturskyddsområdet bestäms skall i tillämpliga delar iakttas vad som stadgas om rågång i lagen om skifte (604/51).

Naturskyddsområdet skall märkas ut i terrängen genom att ett tillräckligt antal kännemärken som visar området placeras ut i naturskyddsområdet.

3 §

Rätt till omhändertagande

De myndigheter som övervakar naturskyddet och vakterna på naturskyddsområdet har rätt att omhänderta jakt- och insamlingsredskap samt andra redskap som någon har använt eller ämnar använda i strid med de stadganden eller föreskrifter som skall iakttas inom naturskyddsområdet. Samma rätt till omhänder-

tagande gäller även djur som olovligen har fångats och växter som olovligen har plockats i området samt allt annat som inte får tas eller användas i naturskyddsområdena.

4 §

Anslutning av områden till naturskyddsområdet

Om ett område som inte är i statens ägo men som ligger inom gränserna för naturskyddsområdet övergår i statens ägo, anses det höra till naturskyddsområdet.

Övergår ett område som gränsar till natur-

skyddsområdet i statens ägo, kan det anslutas till naturskyddsområdet genom beslut av miljöministeriet.

5 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

6 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 28 februari 1992

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Miljöminister *Sirpa Pietikäinen*

Förordning om Martinselkonen naturskyddsområde

På föredragning av miljöministern stadgas med stöd av 2 § 2 mom. lagen den 23 februari 1923 om naturskydd (71/23) samt 5 § lagen den 199 om Martinselkonen naturskyddsområde (/):

1 §

Förbud

I Martinselkonen naturskyddsområde är det förbjudet att

- 1) uppföra byggnader eller konstruktioner eller anlägga vägar,
- 2) dika, ta marksubstanser eller på annat sätt skada mark- eller berggrunden,
- 3) att ta eller skada träd, buskar eller andra växter eller delar av dem,
- 4) att döda, fånga eller ofreda vilda ryggradsdjur eller förstöra deras bon samt att fånga eller samla ryggradslösa djur.

Även andra åtgärder som kan inverka oförmånligt på naturförhållandena, landskapet eller florans och faunans fortbestånd är förbjudna i området.

2 §

Tillåtna åtgärder

I Martinselkonen naturskyddsområde är det i enlighet med områdets syfte tillåtet att

- 1) uppföra och hålla i stånd byggnader och konstruktioner samt anlägga stigar som behövs för områdets skötsel och övervakning, för forskning, information till allmänheten, för friluftsliv och för besök i området,
- 2) plocka bär och matsvamp,
- 3) hålla renar på bete,
- 4) återställa den naturliga utvecklingen i området,
- 5) restaurera och använda byggnader och konstruktioner som sammanhänger med den traditionella användningen av området,
- 6) vidta åtgärder som behövs i samband med

räddningstjänst och brandbekämpning samt gränsbevakning, samt

- 7) utföra kartläggnings- och lantmäteriarbeten.

3 §

Åtgärder med tillstånd av forststyrelsen

I Martinselkonen naturskyddsområde är det, så länge området syfte inte äventyras, med forststyrelsens tillstånd tillåtet att

- 1) för forskning eller andra vetenskapliga ändamål eller för undervisning döda eller fånga djur och i begränsad utsträckning samla växter och växtdelar, bon samt mineralprover,
- 2) att decimera individantalet av en växt- eller djurart, om arten har förökats sig alltför kraftigt eller annars blivit skadlig,
- 3) att samla kottar och frön från träd i skogen samt att ta växtdelar som behövs för skogsförädling,
- 4) att fiska och jaga,
- 5) att undersöka områdets geologi och bedriva malmletning, samt
- 6) att underhålla el- och telefonlinjer samt el- och telefonanläggningar.

4 §

Underhålls- och dispositionsplan

För Martinselkonen naturskyddsområde skall utarbetas en underhålls- och dispositionsplan som fastställs av miljöministeriet.

5 §

Särskilda stadganden

De stadganden enligt vilka vissa åtgärder är

tillåtna i Martinselkonen naturskyddsområde medför inte för någon större rätt än han annars åtnjuter.

Miljöministeriet kan tillåta även andra än i 2 och 3 §§ avsedda åtgärder som är förenliga med områdets syfte och som behövs för vederbörlig skötsel eller användning av området.

6 §

Förvaltningen av naturskyddsområdet

Martinselkonen naturskyddsområde är i förststyrelsens besittning och vård.

7 §

Närmare föreskrifter och anvisningar

Närmare föreskrifter om verkställigheten av denna förordning meddelas vid behov av miljöministeriet.

Anvisningar om hur gränserna för naturskyddsområdet bestäms ges av lantmäteristyrelsen.

8 §

Ikraftträdelse

Denna förordning träder i kraft den 199 .